EKOTIIMI

Lyhyt ohje teemaosion käyttöön

Tutustukaa ensin aiheeseen teemanvetäjän johdolla sekä lukemalla teemavihkoa ja sen tehtäviä. Keskustelkaa sen jälkeen yhdessä ajatuksistanne. Jakakaa kokemuksianne erilaisista ympäristöä säästävistä tavoista, ja valitkaa kukin ympäristön hyväksi toteutettavia toimenpiteitä, teema-alueeseen liittyen. Kirjatkaa omat suunnitelmanne ylös ja aloittakaa niiden toteuttaminen kotona. Keskustelkaa seuraavalla kerralla kokemuksistanne ja ratkaiskaa mahdolliset haasteet, joita toimenpiteitten toteuttaminen yhdessä tuo mukanaan. Muistakaa iloita onnistuneista askelista kohti parempaa ympäristöä.

LIIKKUMINEN

Tietotekniikan myötä unelmoitiin paperittomasta toimistosta, ja sitä unelmaa haetaan vieläkin. Nyt puhutaan, että sähköiset palvelut ja internet vähentävät liikkumisen tarvetta. Toivottavasti tämä ei jää yhtä saavuttamattomalta tuntuvaksi unelmaksi kuin paperiton toimisto. Mutta mistä aloittaa, miten löytää elämäntilanteeseen sopivia ja ympäristöystävällisiä tapoja liikkua paikasta toiseen täällä pitkien välimatkojen maassa? Entä uteliaisuuden tarve, halu kokea ja oppia uutta matkustelemalla, pitääkö se unohtaa kokonaan?

Näitä ja monia muita asioita pohditaan ekotiimiohjelman liikkuminen osiossa. Mutta ei huolta, kaikesta ei tarvitse luopua; kyse on tietoisista valinnoista ja niiden merkityksestä meille ja ympäristölle. Sinä päätät, miten ja milloin sinun tarvitsee liikkua.

Suuntalinjoja:

- Liikenteen päästöjen vähentäminen
- Joukko- ja kevyt-liikenteen suosiminen
- Liikkumisen järkeistäminen

Ekotiimi kodeille

Ekotiimi on tarkoitettu sinulle, joka haluat muuttaa elämäntapojasi kestävämpään suuntaan. Ekotiimissa tarkastellaan arkipäivän toimia ympäristönäkökulman, yhdessä tekemisen ja oman hyvinvoinnin hengessä.

Ekotiimissä toimiminen on helppoa ja käytännönläheistä. Ekotiimissä keskitytään ongelmien sijasta ratkaisuihin, joilla voimme vaikuttaa ympäristön tilaan. Jokainen suomalainen tuottaa keskimäärin 15 000 kg hiilidioksidipäästöjä vuodessa. Tätä ja muita kotisi ympäristövaikutuksia voit vähentää huomattavasti yhdessä muiden ekotiimiläisten kanssa.

Ryhmässä toimien ja mittausten avulla konkretisoidaan ympäristövaikutuksia. Työkaluna on kansainvälinen ekotiimiohjelma ja uudistettu ekotiimimateriaali kodeille. Teemoina ovat asuminen, liikkuminen, ruoka, ostostavat ja hyvinvointi. Kaikkiin teemoihin liittyy tehtävämateriaali sekä teemanvetäjän diasarja. Sen lisäksi ekotiimimateriaali sisältää aloituspaketin, jossa on mm. mittaukset ja kodin elämäntapa-arvio.

Kerää kokoon oma ekotiimi ja ryhtykää yhdessä sanoista tekoihin! Tärkeintä on, että teette ekotiimistänne näköisenne, hyödynnätte toistenne osaamisen ja rakennatte yhdessä haluamaanne tulevaisuutta!

Tarvittaessa ota yhteyttä ekotiimi@gmail.com ja kysy lisää. Materiaalit ovat ladattavissa osoitteesta www.ekotiimi.fi

Elokuussa 2013
Jaana Hiltunen ja Heli Konivuori

© GAP Finland – Kestävän elämäntavan yhdistys ry. 2013. Käyttö ja kopiointi ekotiimien käyttöön sekä opetus- ja kasvatustyössä sallittu, ei kaupallisiin tarkoituksiin.

Teksti: Jaana Hiltunen ja Heli Konivuori
Taitto ja kuvitus: Juha Harju

Tuotettu Ympäristöministeriön tuella

Yhteistyössä Marttaliitto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus Oy, Suomen luonnonsuojeluliitto ry ja WWF

Lähteet

Antila, Katja: Pysäytä ilmastonmuutos: suomalaisen arjen valintoja. Edita Prima oy. 2008.

www. lipasto.vtt.fi
www. motiva.fi/viisaita valintoja liikkumiseen. 2012
www.sll.fi

1.

SUNNUNTAIAJELUT MENNEISYYTEEN

Liikkuminen on henkilökohtainen asia, ja etenkin meillä Suomessa yksityisautoilu on milteipä pyhä asia. Siksi onkin tärkeää, että jokainen miettii oman liikkumisen tarpeensa ja minimoi aiheuttamansa haitat itse. Näin jokainen voi tehdä omaan elämäntilanteeseensa sopivia valintoja. Mitä useampi on valmis vähentämään liikkumisesta aiheutuvia ilmastopäästöjä, sitä vähemmän tulevaisuudessa tarvitaan sanktioita ja määräyksiä asian suhteen.

Näin vaikutat!

Luonnonvarasäästö: Kun liikut päivittäiset matkasi kävellen, polkupyörällä tai sähköjunalla, tuotat hiilidioksidipäästöjä 2560 kg vähemmän vuodessa.

Minä ja yhteiskunta: Saat hyötyliikuntaa ja liikenteen meluhaitat vähenevät.

~ *Toimintavinkkejä*

1. Pidä viikon ajan liikkumispäiväkirjaa. Kirjaa ylös, missä ja millä tavoin liikut ja kuinka usein. Merkitse ne karttaan. Miten voisit järkeistää liikkumistasi ja eritoten moottoriliikennettä? Mieti, millaisen matkan olet valmis kävelemään tai pyöräilemään. Vähennä päästöjä yhdistelemällä omia ja muiden matkoja järkevästi.

2. Mieti, mitkä asiointimatkoista voisit korvata sähköisellä asioinnilla, puhelimessa tai kirjeellä. Tutustu ainakin yhden sähköisen palvelun tai muun tavan käyttöön.

3. Selvitä etätyön mahdollisuudet.

4. Selvitä, löytyykö tarvitsemiasi palveluja entistä lähempää. Valitse jatkossa esim. harrastuksesi kävely- tai muun sopivan matkan päästä. Edistäkää yhdessä tarvitsemienne palveluiden tai harrastusten sijaintia lähempänä kotia, esim. hankkikaa maalausryhmälle kokoontumistilat tyhjästä liiketilasta.

5. Jos harkitset muuttoa, ota yhdeksi kriteeriksi hyvät liikkumisyhteydet ja työ- tai opiskelupaikan tai lasten koulun läheisyys.

2. PIENEMMÄT PÄÄSTÖT SUUNNITTELEMALLA

Julkisilla liikkuminen ja matkustajana oleminen on mukavuutta parhaimmillaan. Voit nauttia siitä, ettei sinun tarvitse ajaa, voit keskittyä juttelemaan ystäväsi kanssa, ottaa torkut tai lukea päivän lehden tai katsoa elokuvaa koneelta. Silti yhä mielikuvissa auto edustaa vapautta ja mukavuutta, suojaa tuiskulta ja rännältä. Mainokset unohtavat liikenneonnettomuudet, aamuruuhkat ja lumen puhdistukset.

Jos kuitenkin olet valinnut henkilöauton, mieti, riittäisikö useamman ihmisen matkan taittamiseen yksi auto. Kimppakyydit matsiin, töihin ja pitkillä matkoillakin ovat kannatettavia. Vaikka auton polttoaineen kulutus ja päästöt lisääntyvät jonkin verran, kun kuormaa on enemmän, se on kuitenkin vähemmän kuin jokaisen körötellessä yksinään omalla autolla. Taloudelliset ajotavat ovat autoilijan nykypäivää. Niiden opettelu säästää niin rahaa kuin luontoa, eikä niiden mukaan toimivaa kukaan osoittele sormella – päinvastoin!

~ Toimintavinkkejä

1. Opettele taloudellinen ajotapa. Tutustu uusiin ohjeisiin ja merkki- tai varustekohtaisiin suosituksiin. Muista myös talviajon niksit.

2. Käytätkö aikaasi muiden kyyditsemiseen? Harkitse jatkossa aina kaksi kertaa, ennen kuin lähdet muiden kuskiksi. Selvittäkää esim. lasten kanssa heidän omat liikkumismahdollisuutensa kouluun ja harrastuksiin. Onko heidän mahdollista kulkea jatkossa esim. pyörällä tai julkisilla?

3. Jos julkiset eivät kulje kotiovelta tai edes lähistöltä, harkitse voisitko kulkea vain osan matkasta omalla autolla ja jatkaa matkaa junalla asemalta tai pyöräillä lähimmälle bussipysäkille.

4. Jos lennät tai autoilet tarpeettomasti, voit laskea aiheuttamiasi päästöjä ja maksaa aneita. On olemassa firmoja, joille voit maksaa esim. lentämisestä päästömaksun, jolla he istuttavat puita. Voit myös keksiä itsellesi oma aneesi. Voit myös sakon sijasta palkita itsesi esim. jokaisesta pyöräilemästäsi sadasta kilometristä.

5. Kannustakaa toisianne yksityisautoilun minimointiin. Osallistukaa tai järjestäkää yhdessä haastekampanjoihin ja tempauksiin, kuten syksyn autottomaan päivään tai kevään pyöräilytapahtumiin.

Näin vaikutat

Luonnonvarasäästö: Kun pidät yhden autottoman päivän viikossa ja käytät julkista liikennettä, vähennät hiilidioksidipäästöjä vuodessa 229 kg.

Minä ja yhteiskunta: Vältyt ajamiselta ruuhkassa ja edistät autotonta liikkumista.

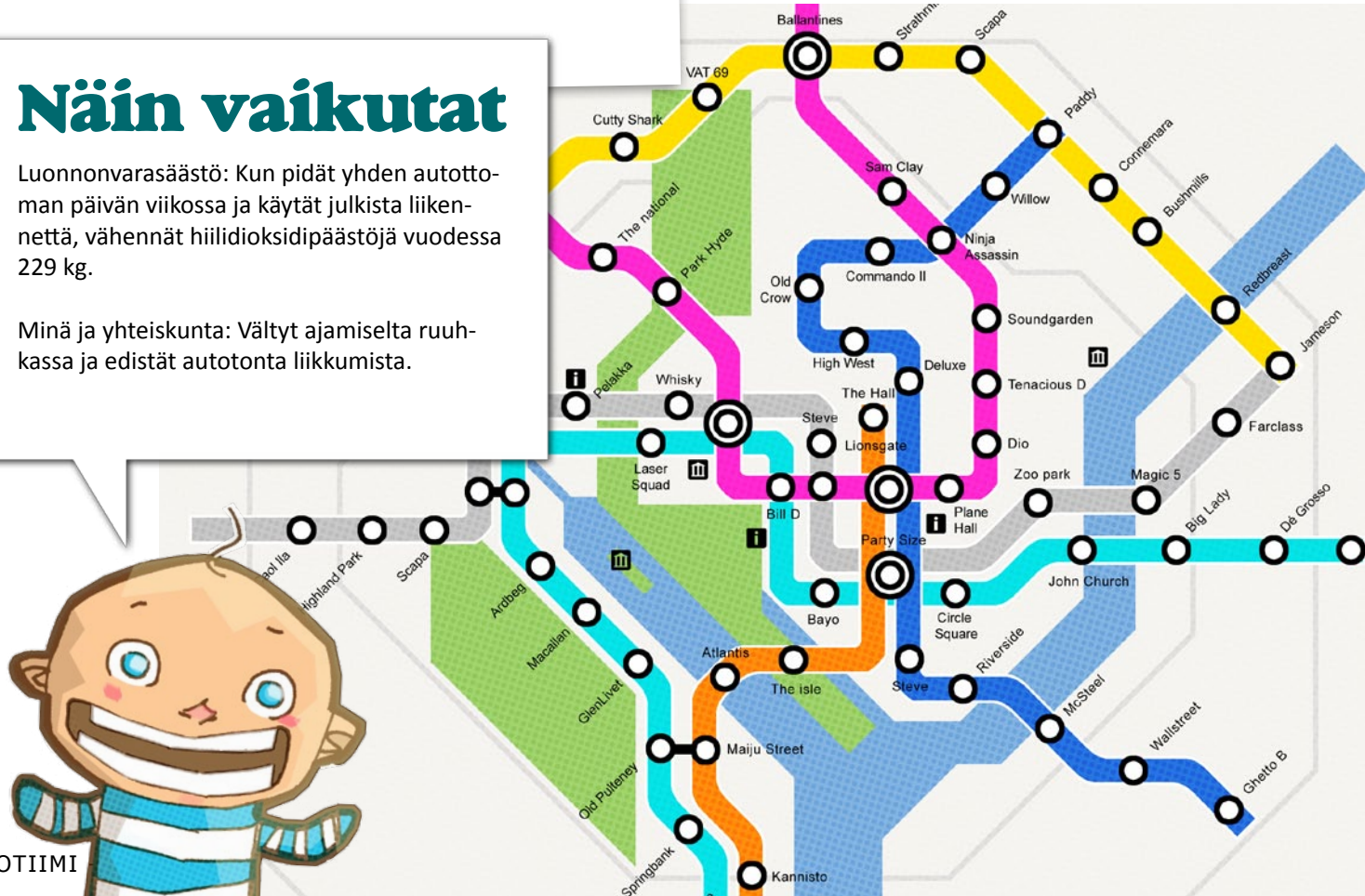

3. MATKA TAITTUU – LOMALLA PUHTAALLA OMATUNNOLLA

Lomalla matkataan mökille - sieltä sukulaisten ja tuttavien luokse ristiin rastiin, ajellaan moottoriveneillä, skoottereilla ja risteilijöillä pitkin vesistöjä, tai lennetään pitkin poikin maapalloa. Näin ajateltuna loma ei kuulosta rentouttavalta eikä mitenkään erityisen järkevältäkään. Lomalla pitää huvitella ja levätä, mutta lomaan pitäisi kuulua kutakuinkin samat pelisäännöt kuin elämään muutoinkin. Vahingoittaako lomailumme muita ja heidän elinolosuhteitaan? Mitkä ovat lomaparatiisien rakentamisen vaikutukset paikalliseen talouteen ja ilmastoon? Entä huviristeilyt jo muutoinkin maailman vilkkaimmalla sisämerellä, Itämerellä. Valitettavasti joudumme lomalla tekemään aivan samanlaisia päätöksiä kuin arjessakin. Kohtuullisen helppo tapa vaikuttaa loman ilmastopäästöihin on valita lomakohde lähialueelta ja vähentää lentämistä. Takuulla loma tuntuu edelleen lomalta!

Lähiloman huvituksia voivat olla pulkkamäki ja muut lumileikit, kuutamouinti ja muu vesi-ilottelu tai patikkaretki metsässä. Risteilyissäkin voi noudattaa kohtuullisuutta; kävisikö periaatteeksi yksi huviristeily vuosittain.

~ Toimintavinkkejä

1. Toteuta seuraava lomamatka lähialueella ja julkisin kulkuneuvoin. Unohda lentäminen. Muista hyödyntää ryhmäalennukset.

2. Jos lennät, selvitä käyttämiesi yhtiöiden ja niiden koneiden päästöt. Jätä turhat välilaskut väliin.

3. Vähennä lentämistä, moottoriveneilyä ja risteilyjä puolella.

4. Tutustu netin kimppakyyti-vaihtoehtoihin. Niitä löytyy erilaisilla hakukoneilla ja sosiaalisista verkostoista. Kokeile ainakin kerran, joko itse kyytiä tarjoamalla tai kyydin tarpeessa.

5. Tutustu mökkinaapureihisi. Onko teillä yhteisiä matkoja? Voisitte ehkä kulkea osan matkoista jatkossa yhdessä, esim. voisiko naapuri hakea teidät asemalta asiointimatkansa yhteydessä.

Näin vaikutat

Luonnonvarasäästö: Kun jätät lentomatkan Helsinki-Bangkok–Helsinki lentämättä, tuotat 977 kg vähemmän hiilidioksidipäästöjä. Hki-Lontoo-Hki -lennolla vastaava luku on 217 kg.

Minä ja yhteiskunta: Vähennät lentämisen aiheuttamia ympäristövaikutuksia.

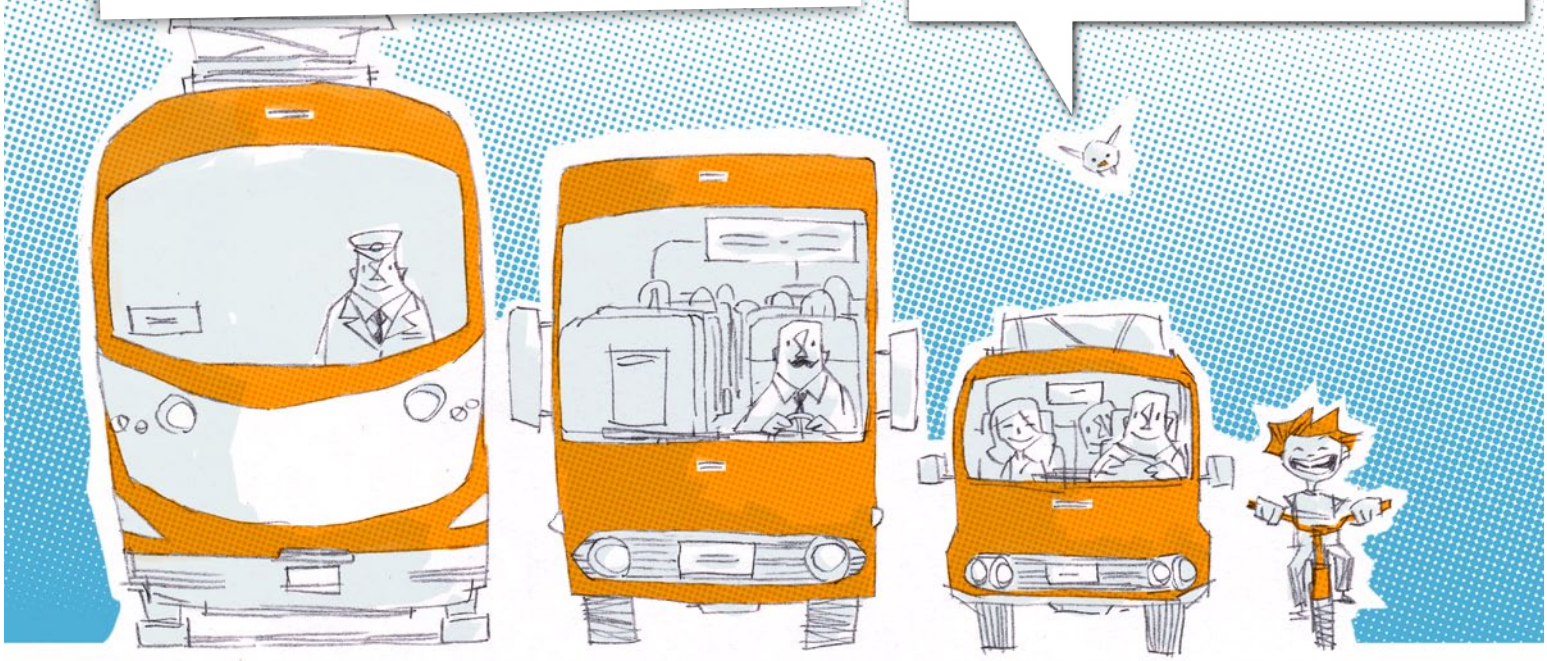

4. HANKINNASSA

Autoilija on tottunut katsomaan maisemaa tuulilasin takaa ja toimimaan autoillen. Hänen voi olla vaikea ymmärtää, miten voisi mukavasti liikkua ja toimia ilman autoa. Tämä toimii myös toisin päin. Elämänsä julkisilla ja pyörällä kulkenut ei ymmärrä etenkään suurissa kaupungeissa autoilun tarvetta. Pienet kantamuksetkin hoituvat ongelmitta. Ihminen kuitenkin mukautuu yllättävän nopeasti muuttuneisiin olosuhteisiin ja tapoihin. Jokainen meistä voi muuttaa omia ajatuksiaan ja toimintamallejaan, jotka aiheuttavat ilmaston lämpenemistä ja hengitysvaikeuksia.

Joskus auto on kuitenkin tarpeellinen. Niitä tilanteita voi miettiä jo etukäteen, ainakin osa niistä on ennakoitavissa. Voisimmeko käyttää näissä vuokra-autoa tai taksia? Tai jos auton tarve on jatkuvaa, mutta soviteltavissa, niin olisiko auto-osuuskunta ratkaisu? Auto-osuuskunnassa on yksi tai useampi auto jäsenten käytössä, ja niitä varataan tarkkojen ohjeiden mukaan. Myös vahinkotilanteisiin ja muihin ongelmatilanteisiin on laadittu säännöt etukäteen. Tässä on hyvä paikka kysyä, tarvitseeko meidän omistaa yksin kaikkea, esimerkiksi autoa?

Näin vaikutat

Luonnonvarasäästö: Kun ostat teräsrunkoisen polkupyörän alumiinirunkoisen sijasta, kulutat 11600 kg vähemmän uusiutumattomia luonnonvaroja.

Minä ja yhteiskunta: Kevennät ekologista selkäreppuasi ja suuntaat kulutusta vähemmän uusiutumattomia luonnonvaroja kuluttavaksi.

~ Toimintavinkkejä

1. Millä perusteella valitset kulkuvälineesi? Vaikuttavatko nopeus, hyötyliikunta, ympäristöystävällisyys, tavaroiden kuljettaminen, mukavuus? Suunnittele toiveittesi mukainen kulkupeli. Mikä olemassaolevista olisi sen mukainen tai lähellä sitä? Tai tuunaa esim. pyöräsi sen mukaiseksi.

2.Laske autosi vuotuiset käyttökustannukset sekä myös päiväkohtaiset/kilometrikohtaiset kustannukset. Selvitä myös muiden sinulle sopivien liikkumistapojen kustannuksia. Punnitse eri liikkumismuotojen etuja ja hyötyjä.

3. Hanki itsellesi polkupyörä ja pyöräilykypärä. Muista pyörää hankkiessa myös muut vaihtoehdot kuin uutena ostetaminen.

4. Kun hankit autoa, tarkastele erilaisia vaihtoehtoja, esim. käytetyn ja uuden välillä sekä eri polttoainevaihtoehtoja. Ota huomioon myös oma käyttötarpeesi ja kulutus. Olisiko yhteisomistus tai osuus kimppa-autofirmasta sopiva vaihtoehto?

5. Selvitä ystäviesi kanssa auto-osuuskunnan perustamisen edellytykset, ja jos malli sopii teille, perustakaa se. Jos se ei tunnu sopivan, tehkää kuitenkin virallinen yhteistyö- ja avunantosopimus, jonka avulla voitte järkeistää kaikkien liikkumista.

5. HOIVAA KULKUPELEILLE

Onko kellarissa unohdettu polkupyörä? Unohtuiko auton huolto kiireessä? Kulkupeli on sijoitus, josta tulee huolehtia. Muutoin se ei toimi odotetulla tavalla, jää käyttämättä tai tulee tiensä päähän turhan aikaisin. Moottoriajoneuvojen säännöllinen huoltaminen vähentää myös päästöjä. Mutta tässä meneekin välillä sormi suuhun: Mitä sieltä konepellin alta löytyy tai miten pyörän puhjennut kumi paikataan? Kaikkea ei tarvitse tarvitse tehdä välttämättä itse. Pätevän huoltoliikkeen löytää tuttavilta kyselemällä. Siinä sivussa voi ilmetä, että tuttavakin osaa homman. Tutustu ihmisiin, ja hyödyntäkää toistenne taitoja!

~ Toimintavinkkejä

1. Opettele tekemään kulkuneuvosi perushuolto ja -tarkistukset itse. Näin työ tulee tehtyä ja huomaat ajoissa, jos jokin osa kaipaa ammattilaisen huoltoa. Huolla ja huollata niin moottoriajoneuvot kuin polkupyörätkin säännöllisin väliajoin. Pesetä auto pesulassa, näin mm. valuvat öljyt, pesuaineet ja muut myrkyt eivät päädy maaperään ja vesistöihin.

2. Käytä niin auton kuin pyöränkin huoltoon ympäristömerkittyjä ja vesiliukoisia tuotteita. Käytä myös oikea ainetta oikeaan paikkaan, esim. älä käytä moottorisahaöljyä pyöränketjuihin.

3.Toteuttakaa yhdessä pihamaalle autojen tai esim. polkupyörien huoltopaikkka. Sopikaa yhdessä, millaisia huoltotoimenpiteitä pihassa voi tehdä ja mihin mahdolliset ongelmäjätteet laitetaan ja kuka huolehtii ne keräyspisteeseen. Hankkikaa yhteisiä välineitä ja kokeilkaa yhteiskäyttöä.

4. Mieti, miten voisit pidentää kulkupelisi käyttöikää, esim. voitko pitää sen suojassa säältä ja murtovarkailta.

5. Auta ystävääsi polkupyörän renkaan paikkauksessa ja opasta häntä jatkossa tekemään työ itse. Vaihtoehtoisesti voit pyytää tuttavaasi neuvomaan asiassa sinua. Vastavuoroisesti voit opettaa häntä jossain, tarjota kyydin tai kuljetusapua.

Näin vaikutat

Luonnonvarasäästö: Kun huolehdit siitä, että vaaralliset jätteet päätyvät oikeisiin keräyspisteisiin, estät pohjavettä ja maaperää pilaantumasta.

Minä ja yhteiskunta: Toimit vastuullisesti ja minimoit vaarallisistä jätteistä syntyviä haittoja ja kustannuksia.

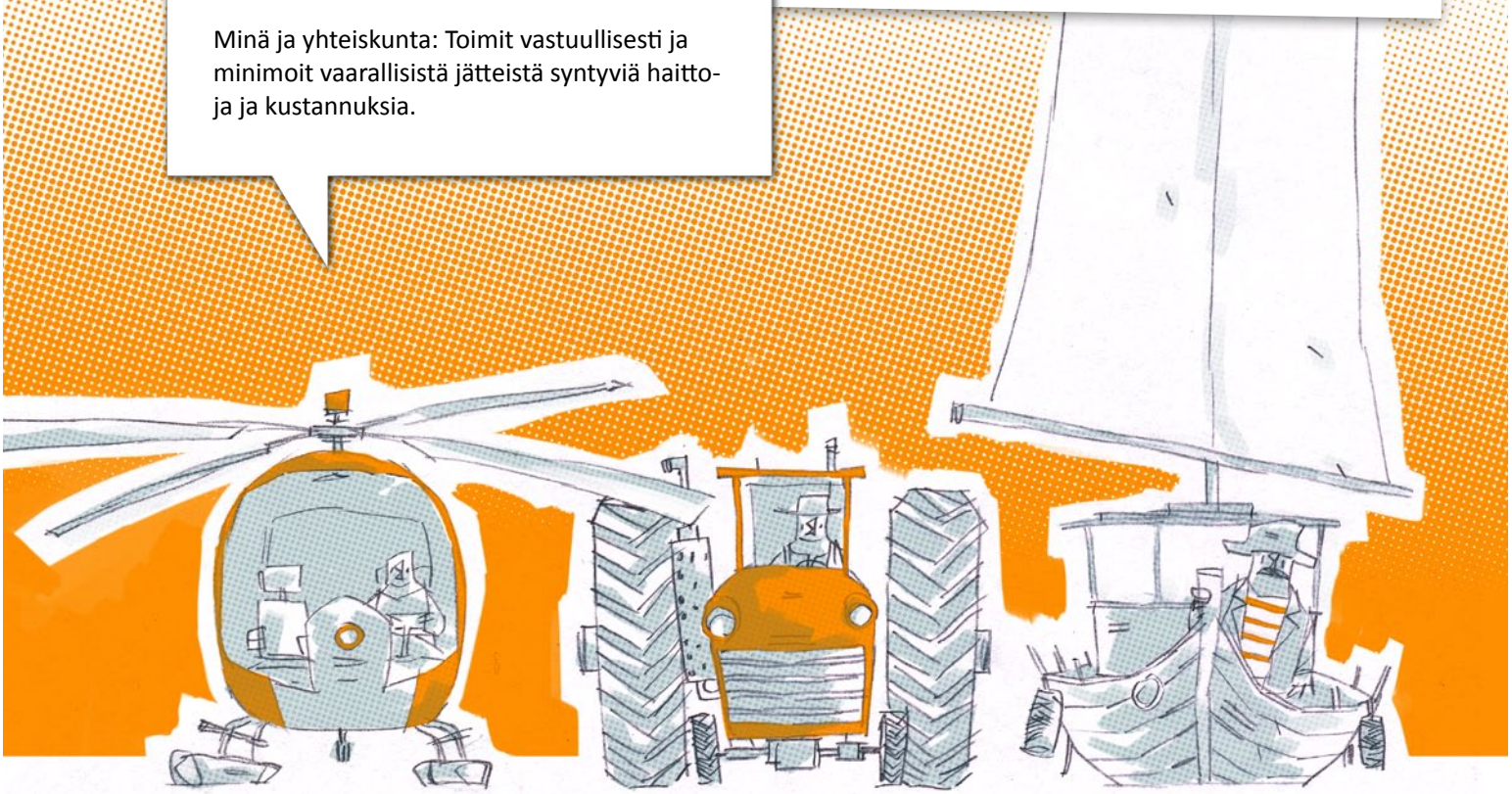

6. POIS ALTA RISUT JA MÄNNYNKÄVYT

Ihmismieli on kummallinen. Keksimme erilaisia syitä, miksi emme voi toimia toisin tai miksi jokin asia ei ole hyvin. Osa syistä on todellisia ja osa mielemme luomia esteitä. Ja suosituin – kyllähän minä, mutta ne muut. Nyt on aika olla se minä, tarttua hommiin ja lakaista risut ja männynkävyt niin mielestä kuin kevyen liikenteen väyliltä. Kun näet lasinsiruja tiellä, kerää ne itse talteen. ilmoita vaaran paikoista niistä vastaaville ja vähennä välitöntä vaaraa samantien esim. varoittavalla kyltillä tai poistamalla silmien korkeudella heiluva oksa. Ehdota katuvaloja tai talvikunnossapitoa kävelyreitillesi. Näin edistät niin omaa kuin muiden turvallisuutta sekä kävelyä ja pyöräilyä suosivaa yhteiskuntaa.

~ *Toimintavinkkejä*

1. Jos julkinen liikenne ei sovellu kulkureitteihisi tai viimeinen vuoro lähtee liian aikaisin, ota yhteyttä liikennöitsijään ja kerro asiasta. Näin reittejä suunniteltaessa mielipiteesi tulee otettua huomioon.

2. Muista ilmoittaa liikenteen vaaranpaikoista, esim. rikkoutuneesta asfaltista pyörätiellä tai hiekoituksen puutteesta, asiasta vastaaville. Tai tartu tarvittaessa itse toimeen ja kerää esim. lasinsirut itse tieltä.

3. Toteuttakaa asuinalueellanne yhteinen pyöräparkki esim. asukasyhdistyksen tai jonkun muun paikallisen toimijan kanssa.

4. Hankkikaa työpaikalle polkupyöriä työpäivän sisäisiä lyhyitä matkoja varten sekä yhteinen bussikortti.

Näin vaikutat

Luonnonvarasäästö: Kun hankitte työpaikkapolkupyörän, tuotatte hengityselimille haitallisia pienhiukkaspäästöjä 0,28 g vähemmän/km.

Minä ja yhteiskunta: Kunto nousee ja pyöräilymyönteisyys kasvaa